

ՀՀ ԳԱԱ ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ИНСТИТУТ ИСКУССТВ НАН РА
INSTITUTE OF ARTS NAS RA

ԿԱՆԹԵԴ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈԴԿԱԾՆԵՐ

КАНТЕХ
НАУЧНЫЕ ТРУДЫ

KANTEGH
ARTICLES

4 (77)

«ԱՍՈՂԻԿ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 2018

ՀՏԴ 001
ԳՄԴ 72
Կ 203

Կ 203 Կանթեղ: Գիտական հոդվածներ /Գլխ. խմբ.՝ Ա.Ասատրյան. - Եր.: Ասողիկ,
302 էջ:

Գլխավոր խմբագիր՝ Աննա Գ. ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Խմբագրական խորհուրդ
ԱՂԱՍՅԱՆ Արարատ, ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ Պավել, ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ Լիլիթ,
ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ Սեդա, ԶԱՔԱՐՅԱՆ Անուշավան, ԽԱՌԱՏՅԱՆ Ալբերտ,
ՀԱՍՐԱԹՅԱՆ Մուրադ, ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ Հենրիկ, ՂԱԶԱՐՅԱՆ Վիգեն,
ՄԵԼԲՈՆՅԱՆ Աշոտ, ՄԿՐՏՉՅԱՆ Մանե (գլխավոր խմբագրի տեղակալ),
ՅՈՒՐԵՎԱ Տատյանա, ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ Աշոտ, ՊՈԿՐՈՎՍԿԱՅԱ Նադեժդա,
ՍԱՀԱԿՅԱՆ Արմեն, ՍԱՐԳՍՅԱՆ Լևոն, ՔԱՄԱԼՅԱՆ Մարգարիտա
(պատասխանատու քարտուղար), ՕՀԱՆՅԱՆ Քաջիկ

Главный редактор Анна Г. АСАТРЯН

Редакционная коллегия
ԱԳԱՏՅԱՆ Արարատ, ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ Պավել, ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ Լիլիթ, ԱՍՊԱՐՅԱՆ Սեդա,
ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ Սեդա, ԶԱԿԱՐՅԱՆ Անուշավան, ԿԱՅԱՐՅԱՆ Վիգեն, ԿԱՄԱԼՅԱՆ Մարգարիտա (տեղ.
սեկրետար), ՄԵԼԿՈՆՅԱՆ Աշոտ, ՄԿՐՏՉՅԱՆ Մանե (заместитель главного редактора),
ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ Աշոտ, ՕԳԱՆԵՏՅԱՆ Գենրիկ, ՕԳԱՆՅԱՆ Կադձիկ, ՍԱՐԳՍՅԱՆ Նադեժդա,
ՏԱԿՅԱՆ Արմեն, ՏԱՐԳՅԱՆ Լևոն, ԽԱՐԱՏՅԱՆ Ալբերտ, ԵՐԵՎԱ Տատյանա

Editor-in-Chief Anna G. ASATRYAN

International Editorial Council
ԱԳԱՏՅԱՆ Արարատ, ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ Լիլիթ, ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ Պավել, ԱՍՊԱՐՅԱՆ Սեդա,
ԿԱՅԱՐՅԱՆ Վիգեն, ԿԱՄԱԼՅԱՆ Մարգարիտա (responsible secretary), ԿԱՐԱՏՅԱՆ Ալբերտ, ՄԵԼԿՈՆՅԱՆ Աշոտ,
ՄԿՐՏՉՅԱՆ Մանե (Deputy Editor-in-Chief), ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ Աշոտ, ՕԳԱՆՅԱՆ Կադձիկ,
ՍԱՐԳՍՅԱՆ Նադեժդա, ՏԱԿՅԱՆ Արմեն, ՏԱՐԳՅԱՆ Լևոն, ԵՐԵՎԱ Տատյանա,
ԶԱԿԱՐՅԱՆ Անուշավան

ՀՏԴ 001
ԳՄԴ 72

ISBN 978-9939-50-348-6

© ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ, 2018

ԿԱՆԹԵՂ
Գիտական հոդվածներ
КАНТЕХ
Научные труды
KANTEGH
Articles

Ռուսերեն և անգլերեն տեքստերի խմբագիր՝ Մարգարիտա Քամայան
Շապիկի ձևավորումը՝ Վարդան Գաբրիելյանի
Համակարգչային էջադրումը՝ Վերա Պապյանի

Խմբագրության հասցեն՝ Երևան 0019, Մարշալ Բաղրամյան պող. 24/4,
հեռ. 58-18-51, հեռապատճեն՝ 58-11-09

Адрес редакции: Ереван 0019, пр. Маршала Баграмяна 24/4,
тел. 58-18-51, факс 58-11-09

Address: 24/4 Marshal Baghramian av., Yerevan 0019, Armenia,
tel. 58-18-51, fax 58-11-09

Էլ. փոստ՝ instart@sci.am

Эл. почта: instart@sci.am

E-mail: instart@sci.am

Պաշտոնական կայքէջը՝ <http://Kantegh.am>

Официальный сайт: <http://Kantegh.am>

<http://Kantegh.am>

Տպագրված է «ՀԱՍՈՂԻԿ» հրատարակչության տպարանում

Ֆորմատ՝ 60x84 1/16, թուղթ՝ օֆսեթ, տպաքանակ՝ 130:

Երևան, Սայաթ-Նովա 24 (գրասենյակ)

Ավան, Դավիթ Մայլան 45 (տպարան)

Հեռ. (374 1) 54.49.82, (374 10) 54 62 60, 54 49 82, 62.38.63 (տպարան)

Էլ. փոստ՝ info@asoghik.am

**ԱՆՀԱՏԻ ԴՐԱՄԱՆ ԼԻԼԻԱՆ ՀԵԼԼՄԱՆԻ «ՊԵՆՏԻՄԵՆՏՈ՝
«ԴԻՄԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ԳԻՐՔԸ» ՀՈՒՇԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

ԼՈՒՍԻՆԵ ՀԱՅԹՅԱՆ

Լիլիան Հելլմանի «Պենտիմենտո»-ն հեղինակի վերհուշերն են այն մարդկանց մասին, որոնք ազդեցություն են ունեցել նրա կյանքի վրա և մնայուն հետք թողել վերջինիս հիշողություններում: Թատերագիր Լիլիան Հելլմանի հիշողությունների երկրորդ գրքի խորագիրը գրված է գեղանկարչական ոճով: Այս նրբագեղ սահմանումը՝ «Դիմանկարների գիրք», գրքի ենթախորագրի հետ զուգընթաց, ավելի քան բացատրում է Հելլմանի ոճային մեթոդն ու կենտրոնացումը պենտիմենտոյի վրա: Գիրքը, անշուշտ, դիմանկարների հավաքածու է՝ նվիրված պատմողի սրտին սիրելի մարդկանց ու վայրերին: «Պենտիմենտո»-ն շեշտադրում է հիշողությունը, ժամանակը ու պատասխանատու է սեփական գործողությունների համար, և, որպես այդպիսին, այն ինքնադիմանկար է:

Քանալի բառեր – Լիլիան Հելլման, թատերագիր, «Պենտիմենտո», «Դիմանկարների գիրք», հուշագրություն, անհատի դրամա:

Վերջին տարիներին միտում կա վերստին ուսումնասիրելու և վերարժևորելու Լիլիան Հելլմանի գրական ժառանգությունը: Թե՛ նրա հայրենիքում, և թե՛ ԱՄՆ-ի սահմաններից դուրս Հելլմանը մնում է ինքնատիպ ու հետաքրքիր հեղինակ, ում ստեղծագործությունները համաշխարհային գրականության իսկական գլուխգործոցներ են: Լ.Հելլմանի կերտած կերպարներն իրական են ու ապրող ոչ միայն իրենց երկրում ու տվյալ պատմական ժամանակահատվածում, այլև ամենուր ու մեր օրերում:

Ինչպես ցույց է տալիս Հելլմանի ստեղծագործական ժառանգության ուսումնասիրությունը, 1960-ականներին, Հելլման դրամատուրգը հեռանում է դրամայի ժանրից և կենտրոնանում հուշագրություններ գրելու վրա:

Եվ այսպես, «Պենտիմենտո»-ն հեղինակի վերհուշերն են այն մարդկանց մասին, որոնք ազդեցություն են ունեցել նրա կյանքի վրա և մնայուն հետք թողել վերջինիս հիշողություններում: Գրված լինելով «Անավարտ կինը» (1969) ինքնակենսագրական հուշագրությունից հետո և մինչև Մըք Քարթիի դարաշրջանը դատապարտող հուշագրությունը՝ «Սրիկայի ժամանակը» (1976)՝ «Պենտիմենտո»-ն (1973) համապատասխանում է իր խորագրին: Սա վերհուշ է, որը բաղկացած է Հելլմանի զարմուհի Բերթի Բրունտ Քոշլանդին, հորեղբայր Վիլլիին, մանկության ընկերուհի Ջուլիային, իր ընկեր Վ. Ա. Քովանին, երկարատև ուղեկից Դաշիել Համմեթին և մեկ անկենդան «կերպարին»՝ կրիային

նվիրված գլուխներից: Այստեղ առկա է նաև մեկ գլուխ, որը կրում է «Թատրոն» խորագիրը և վերաբերում է Հելլմանի հիշողություններին այն մարդկանց վերաբերյալ, որոնց հետ նա առնչվել է իր թատերագրության տարիներին: Կա նաև մեկ վերջին և կարճ գլուխ՝ վերնագրված «Պենտիմենտո», ուր հեղինակը խոսում է մի փորձության մասին, որ բաժին էր ընկել իրեն՝ Համմեթի մահից հետո Հարվարդի համալսարանում դասավանդելու ժամանակ:

Գրքի խորագրի բացատրության համաձայն՝ Հելլմանը թե՛ բնագիր «նկարներին» և թե՛ միևնույն մարդկանց ու միջադեպերին նայում է տարիներ անց: Այս միջոցը տեղիք է տալիս քննադատության, համաձայն որի՝ այս պատմությունները կարող են գեղարվեստականի վերածվելու աստիճան փոխված լինել: Մինչդեռ նրա շփումն այս հմայիչ կերպարների (ներառյալ կրիայի) հետ ծնունդ է տալիս հրապուրիչ և ընթերցելի գրքին: Այն նաև ներկայացնում է մի կնոջ դիմանկար, որը հստակորեն ընկալում է ինքն իրեն՝ իր բոլոր թերություններով հանդերձ, և ամբողջ կյանքում մնում է հավատարիմ իր ֆեմինիստական գաղափարներին¹:

Անցյալը քրքրելուց առաջ Հելլմանը բացատրում է, թե ինքն ինչ էր փորձում ամբողջացնել իր այս գրքի հրատարակումով, և թե ինչու այն անվանեց «Պենտիմենտո»: Հեղինակը պատկերում է այն մեթոդը, որը հայտնի է «պենտիմենտո» անունով: Գեղանկարիչը կարող է որոշել, որ իրեն դուր չի գալիս այն նկարը, որի վրա ինքն աշխատում է և վերջինիս վրա նորն է նկարում²: Այս «վրայից արվածն» էլ հենց հայտնի է իբրև «պենտիմենտո»: Հելլմանն այս երևույթի գաղափարը հասցնում է մեկ այլ մակարդակի, երբ պատկերում է, թե ինչպես կարող են արևի լույսն ու շրջապատը ներազդել յուզաներկի վրա: Տարիների ընթացքում, հնանալուն զուգընթաց, նկարի վերևի շերտը կարող է խունանալ, բարձրանալ և շերտավորվել: Երբ սա տեղի է ունենում, դիտողները նկարի վերին շերտի տակից կարող են տեսնել բնագիրն այն դեպքում, եթե կիրառվել է պենտիմենտոյի մեթոդը: Հետադարձ հայացք ձգելով իր երկար կյանքին՝ Հելլմանը կիրառեց «պենտիմենտո» եզրույթը՝ իր գրքի ստեղծման նպատակը բացատրելու համար: Նա ցանկանում էր հետադարձ հայացք նետել իր կյանքին և այն տեսնել արտաքին փայլից զերծ, լիարժեք կյանքի ու մասնագիտական գործունեության ընթացքում իմաստնացած և փորձառու

¹ Rollyson C. Lillian Hellman: Her Life and Legend. New York, 2008, p. 301-302.

² Welch R. When Women Wrote Hollywood: Essays on Female Screenwriters in the Early Film Production. North Carolina, 2018, p. 154-156.

հասուն կնոջ աչքերով:

Նա հետևյալ կերպ է ներկայացնում գրքի խորագիրը. «Հնանայիս կտավի վրա հին ներկը երբեմն դառնում է թափանցիկ: Երբ դա տեղի է ունենում, որոշ նկարներում հնարավոր է դառնում տեսնել բնագիր գծերը. կնոջ զգեստի միջով տեսանելի է ծառը, երեխան շան համար ճանապարհ է բացում, մեծ նավակն այլևս ծովի վրա չէ: Սա կոչվում է պենտիմենտո, քանի որ նկարիչը «զղջացել է» և փոխել միտքը: Գուցե ավելի ճիշտ կլինի ասել, որ հին հասկացությունը հետագայում նորով փոխարինելը տեսնելու, նորից ու նորից տեսնելու միջոց է»³: Այս նրբագեղ սահմանումը՝ «Դիմանկարների գիրք», երկի ենթախորագրի հետ զուգընթաց, առավել քան բացատրում է Հելլմանի ոճային մեթոդն ու կենտրոնացումը պենտիմենտոյի վրա: Գիրքը, անշուշտ, դիմանկարների հավաքածու է՝ նվիրված պատմողի սրտին սիրելի մարդկանց ու վայրերին: Թերևս կարելի է կիրառել «գեղանկարչական» բառն իբրև փոխաբերություն՝ նկարագրելու համար գրքում առկա յոթ էսսեները՝ որպես առանձնացված մանրանկարներ, որոնցից յուրաքանչյուրն ավելի շատ առնչվում է մանրամասներին, քան ծավալին:

Այսպիսով, հենվելով իր վաղեմի հիշողությունների, հարազատներից լսած զավեշտական պատմությունների կամ հին, մոռացված նամակների վրա՝ Լիլիանն ամենից առաջ պատմում է Բեթի պատմությունը, որը նրա հեռավոր զարմուհին էր և ներգաղթել էր Գերմանիայից: Վերջինս պատկերված է որպես ամրակազմ ու գեղեցիկ կին, որին ընտանիքը բերել էր Ամերիկա մեկ այլ հեռավոր զարմիկի հետ նախապես որոշված ամուսնության նպատակով: Ամուսնանալուց հետո Բեթն ու Սթայրը Նյու Յորքից տեղափոխվում են Նոր Օռլեան: Ամուսնությունը կարճատև էր, և Սթայրն անհետանում է: Բեթը ներգրավվում է ինչ-որ մաֆիայի մեջ, և երբ Սթայրը կրկին հայտնվում է, չարագործները ծեծում են նրան ու անդամահատում ձեռքերից մեկը: Երբ Բեթի հանցագործ սիրեկանի մասնատված դիակը գտնում են իր սեփական հետնաբակում, Բեթը կրկին անհետանում է: Ոստիկանությունը Բեթի անունը երբեք չի կապում սպանության հետ, թեև նրա ներգրավվածության վերաբերյալ շատ կասկածներ կային:

Իբրև տպավորվող դեռահաս՝ Լիլիանը հրապուրվում է իր հորեղբայր Վիլլիով: Նա գեղեցկադեմ էր, հմայիչ և բավական արկածախնդիր: Լիլիանը նրա մեծագույն երկրպագուն էր և գրեթե նույնացել էր վերջինիս հետ: Բա-

³ Hellman L. Penitento. Boston, 2000, p. 4.

րեբախտաբար, աղջկա կյանքն ընթանում է այլ ուղով: Երբ նա ավելի մեծ տարիքում հանդիպում է Վիլլիին, վերջինս ուզում էր, որ իրենք միասին գնային Հարավային Ամերիկա: Հեյլմանը գայթակղվում և ցանկանում է գնալ խարդախ արկածախնդրի հետ, բայց վերջին պահին մերժում է առաջարկը: Դա Լիլիանի կողմից խելացի քայլ էր, քանի որ հորեղբոր կյանքն ի վերջո ունենում է որոշիչ ու ողբերգական շրջադարձ:

«Ջուլիա»-ն մանկության ընկերուհու մասին է, որը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի նախօրեին Եվրոպայում դառնում է սոցիալիստ և ակտիվիստ: «Ջուլիա»-ի հատվածը միակ բաժինն է, ուր իրական մարդիկ կրում են մտացածին անուններ: Երբ Լիլիանը գրում է այդ գիրքը, աղջկա հարազատները դեռ ողջ էին, և Հեյլմանը ցանկանում է պահպանել նրանց գաղտնիքը: Ջուլիան ուժեղ անձնավորություն էր, և Լիլիանը միշտ հիանում էր նրանով: Նրա կյանքը ողբերգական ավարտ է ունենում, իսկ Լիլիանն արժանին է հատուցում նրա խիզախ կյանքին:

Հետաքրքրական է, որ «Պենտիմենտո»-ում հայտնված բոլոր մարդիկ ուրվագծված են «Անավարտ կնոջ»-ում. Հեյլմանը երկու գրքերում էլ հիշատակված մարդկանց կերտել է իր դրամաներում հայտնված ընկերների և ընտանիքի անդամների կերպարներից: Սա հատուկ է բոլոր ժանրերով ստեղծագործող գրողներին, սակայն շատերը տարակուսում էին, թե արդյոք այնպիսի կերպար, ինչպիսին Ջուլիան է, որին Հեյլմանը «Պենտիմենտո»-ում ներկայացնում է որպես «իրական» անձ, իրականում գոյություն է ունեցել, թե՞ լիակատար հորինվածք է, ինչպես որ հայտարարեց գրող Մերի Մըք Քարթին Դիք Քավեթի շոուի ժամանակ: Մըք Քարթինի կողմից ներկայացված այս մեղադրանքի և այլ ստորագուցիչ դիտողությունների պատճառով Հեյլմանը զրպարտության հայց է ներկայացնում: Նա և իր փաստաբան Իբրահիմ Լոնդոնը վստահ էին հաջողությանը, բայց Հեյլմանի մահվան պատճառով հայցը երբեք չի հասնում դատարան⁴:

Քննվող հուշագրության էջերում Լիլիանը գրում է իր մասնագիտական գործունեության, իր հաջողությունների ու ձախողումների մասին, ինչպես նաև, թե ինչ էր սովորել ինքն այդ ամենից: Նա նկարագրում է մասնագիտության բերումով իր ունեցած հանդիպումները գունեղ և հայտնի մի շարք մարդկանց հետ, որոնց թվում էին նախագահ Ռուզվելտը, դերասանուհի Թալլուլահ

⁴ **Martinson D.** Lillian Hellman: A Life with Foxes and Scoundrels. Counterpoint, 2005, p. 354-356.

Բանքիեղը, ստուդիայի տնօրեն Սամուել Գոլդվինը և այլք: Նա գրում է իր կյանքի և մասնագիտական գործունեության ավարտին երախաբաց կրիայի հետ հանդիպման մասին, որը բառացիորեն մահաբեր էր: Նա վերջինիս դիմացկունությունը համեմատում է իր ուղեկից և գործընկեր, գրող Դաշիել Համմեթի հետ:

Այսպիսով, 20-րդ դարի ամերիկացի ամենակարևոր կին թատերագիրը «Պենտիմենտո»-ում ներկայանում է որպես վերոնշյալ զոջացող նկարիչը, և նրա ծայնի, յուրահատուկ տեսիլքի շնորհիվ է, որ գրքի չհամադրվող մասերը միավորվում են: «Պենտիմենտո»-ն շեշտադրում է հիշողությունը, ժամանակը ու պատասխանատու է սեփական գործողությունների համար, և, որպես այդպիսին, այն ինքնադիմանկար է: «Պենտիմենտո»-ն բնավ մեծամտացած հայտնի անձի վերհուշ չէ. այն չափազանց անձնական է:

Ինչպես հավանաբար կխոստովաներ Հելլմանը, նրա ազդեցությունը կին գրողների վրա պայմանավորված էր ոչ թե «Պենտիմենտո»-ով կամ անգամ վերջինում առկա ինքնակենսագրական տարրերով, այլ պիեսներով: Սակայն «Պենտիմենտո»-ն ամրապնդեց նրա տեղը երկրորդ ժանրում իբրև գեղարվեստական կերպար, և սա, անկասկած, գոհացրեց Հելլմանին: Նրա անկեղծությունը սեփական կյանքի հանդեպ նույնիսկ, եթե դա դիտարկվում է հիշողությունների քողի ներքո (և գեղազարդված է, ինչպես պնդում են նրան ամբաստանողները), պատկերում է ուժեղ, ինչ-որ առումով զայրացկոտ անհատականության, որը, սակայն, ընդունակ է մեծ սիրո: Նա, անկասկած, ինքնավստահ էր, և նրան չհամակրողները Հելլմանին համարում էին ինքնասիրահարված, իսկ ամենից առավել նա սիրում էր փորձել այն ամենը, ինչ կյանքը կարող էր առաջարկել: Ուստի ամենևին էլ զարմանալի չէ, որ Հելլմանի մասին գրված բոլոր գրքերում կարդում ենք, թե ինչպես կյանքի վերջին ամիսներին, երբ նա գրեթե կուրացել էր և շատ հիվանդ էր, դեռ շարունակում էր տենդագին աշխատել: Ինչպես և կրիան, նա ևս ողջ էր մնացել:

Այսպիսով, եթե Հելլմանի պիեսներն աննահանջ ընդվզումներ էին կյանքի անարդարությունների դեմ, ապա նրա հուշագրությունները վերջինիս փոթորկալից ու հետաքրքրաշարժ անձնական կյանքի վերաբերյալ պատմություններ են, որոնք խնամքով թաքցվում էին արվեստի քողի տակ:

**ДРАМА ЛИЧНОСТИ В МЕМУАРАХ ЛИЛИАН ХЕЛЛМАН «ПЕНТИМЕНТО» -
«КНИГА ПОРТРЕТОВ»**

ЛУСИНЕ АЙТЯН

«Пентименто» Лилиан Хеллман – это воспоминания автора о тех людях, которые повлияли на ее жизнь и оставили неизгладимый след в ее памяти. Заголовок второй книги воспоминаний драматурга Лиллиан Хеллман написан в художественном стиле. Данное элегантное определение как «Книга портретов», наряду с подзаголовком книги, более чем объясняет стилистический метод и сосредоточенность Хеллман по отношению к пентименто. Книга, конечно же, представляет собой сборник портретов, посвященных любимым людям и местам рассказчика. «Пентименто» делает акцент на память, время и несет ответственность за собственные поступки, и, как таковой, он является автопортретом.

Ключевые слова – Лилиан Хеллман, драматург, «Пентименто», «Книга портретов», мемуары, драма личности.

**THE DRAMA OF INDIVIDUAL IN LILLIAN HELLMAN'S MEMOIRS
“PENTIMENTO”- “A BOOK OF PORTRAITS”**

LUSINE HAYTYAN

Lillian Hellman's "Pentimento" is considered to be the memoirs of the author about the people who had an impact on her life and left an indelible trace on her memory. The title of Lillian Hellman's second book of memoirs is written in an artistic style. This elegant definition - "A Book of Portraits" explains Hellman's stylistic method and concentration on pentimento. Of course, the book is a collection of portraits dedicated to the favourite people and places of the author. "Pentimento" emphasizes the memory, time and takes responsibility for her own activities, and, as such, it is a self-portrait.

Key words – Lillian Hellman, dramatist, “Pentimento”, “A book of Portraits”, memoirs, drama of an individual.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՐԱԿԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ Արուայակ – Ռուբեն Զարդարյանը՝ ՀՅԴ մամուլում	3
ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ Սաթենիկ – Լևոն Խեչոյանի արձակի թաքնագիտական շերտերը	9
ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ Լուսինե – Անձնավորված բնության կերպարը Հովհաննես Թումանյանի «Անուշ» պոեմում	24
ԵՐԿԱՆՅԱՆ Աննա – Միջնադարյան գրիչ-ծաղկողները Գ. Դարիկյանի ստեղծագործություններում	33
ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ Հայարփի – Աստծո և մարդկային փոխհարաբերության թեման Հովհաննես Թումանյանի և Վահան Թեքեյանի ստեղծագործություններում	42
ՀԱՅԹՅԱՆ Լուսինե – Անհատի դրաման Լիլիան Հելլմանի «Պենտիմենտո»՝ «Դիմանկարների գիրքը» հուշագրությունում	57
ՍԱՐԳՍՅԱՆ Նինել – Արմեն Մարտիրոսյանի բանաստեղծական աշխարհը	63
ՔՈԶԱՐՅԱՆ Ամայա – Հովհաննես Թումանյանը՝ մանուկներին (մանկական բանաստեղծությունները)	69

ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԱԼՍՅԱՆ Աշոտ – Սերո Խանգադյանի «Հորս հետ և առանց հորս» ինքնակենսագրական վիպակի լեզվաոճական առանձնահատկությունները	75
ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ Սյուզաննա – Դեռնթիկ եղանակավորության դրսևորման մակարդակները լրագրային խոսույթում	84
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ Հայկ – «Բնություն» իմաստային դաշտի բառային միավորների կերպարաստեղծ գործառույթը Շելլիի «Ազատագրված Պրոմեթեոս» պոեմում	93
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ Լուսինե – Լայնիմաստ գոյականները՝ որպես մեդիադիսկուրսում իրադարձության անվանման միջոց	102
ՂԱԶԱՐՅԱՆ Դոնարա, ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ Աննա – Բազմաձայնությունը մեդիախոսույթում	110
ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ Նարինե – Ժամանակային իմաստների արտահայտումը հայերենում և իսպաներենում	121

ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՍԱՅԱՆ Վարդան – Իսայի Փիթոյան. արդյունաբերողը, բանկիրը, արվեստի հովանավորը	129
---	-----

ԿԵՍՈՅԱՆ Գևորգ – Պետական-կուսակցական վերահսկողության ժողովրդական կոմիտարիատի գործունեությանը օժանդակող մարմինները 1928-1934 թթ.	139
ՄԱՀՏԵՍՅԱՆ Հայկ – Վարչատարածքային բաժանման խնդիրներն Անդրկովկասի ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետության սահմանադրության մշակման աշխատանքների համատեքստում (1918թ. փետրվար-մայիս)	150
ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ԽԱԶԻԲԱԲՅԱՆ Սոսե – Անձի ստեղծարարության հիմնախնդիրը հումանիստական հոգեբանության համատեքստում	158
ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	
ՄԱԼԽԱՍՅԱՆ Լիանա – Պետության առաջացման հիմնական հայեցակարգերը	167
ՏԵՐ-ԲԱԼՅԱՆ Արեն – Իրավունքի գլոբալացման եղանակների և ձևերի առանձնահատկությունները	175
ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	
ՌՈՒԽԿՅԱՆ Լևոն – Նեոազատականության դերը փոխակերպվող հասարակությունների արժեհամակարգի ձևափոխման գործում	182
ԱՐՎԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	
ԱՐԻԱԲՈՂ Աննա – Մաշիադ քաղաքի ձևագոյացման և քաղաքաշինական զարգացման պատմությունը	192
ԱՐՏԵՄՅԱՆ Լիլիթ – Սերգեյ Սմբատյան. դիմանկարի նրբագծեր	198
ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ Մերի – Ալեքսանդր Սիրանոսյանը և Ստեփան Էլմասի ստեղծագործական ժառանգության վերաձևումը	208
ԽԱԶՄԱՆՅԱՆ Սոֆի – Կաթողիկոսական պատկերների և ծիսական հանդերձանքի պատկերագրությունը 13-16-րդ դդ. հայ միջնադարյան գրքարվեստում	213
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՈՎ Արսեն – «Միմինո» ֆիլմը և ազգային բնավորության որոշակի հատկանիշներ	222
ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ Աննա – Արտեմի Այվազյանի հուշագրությունը	228
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ Գրետա – Տաթևիկ Սազանդարյանի դերը հայ դասական երգարվեստում	235
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ Մարտին, ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ Մերի – Պատելային ստեղծագործությունները Համլետ Ասատրյանի արվեստում	242
ՄԱԼԵՔԻ Զահրա – Հաննիբալ Ալխաս. նկարիչ, որը սիրում էր պոեզիան	248
ՆՈՒՐՁԱՆՅԱՆ Օլյա – «Երաժշտության պատմություն» դասընթացի մեթոդական երկու մոտեցում	254
ՇԱՀՂԱՐՅԱՆ Արիս – Արևելյան ու եվրոպական արվեստների ազդեցությունը Նոր Զուլայի որմնանկարչական արվեստում (XVII-XVIII դարեր)	264

ՊՈՂՈՍՅԱՆ Գայանե – Որսի մոտիվը Վանի թագավորության կերպար- վեստում	269
ՍԻՄՈՆՅԱՆ Արփինե – Եպիսկոպոս Թովմա Վանանդեցին և նրա հրա- տարակությունները	277

ՄԵՐ ՀՈՐԵԼՅԱՐՆԵՐԸ

ԱՍԱՏՐՅԱՆ Աննա, ԱՐՏԵՄՅԱՆ Լիլիթ – Ստեղծագործական փայլատակում- ներով և սխրանքներով լի կյանքի ուղի (Հովհաննես Չեքիջյանի ծննդյան 90-ամյա հոբելյանի առթիվ)	286
---	-----

СОДЕРЖАНИЕ

ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ

АБРААМЯН Арусяк – Рубен Зардарян в газетах АРФД	3
АВETИСЯН Сатеник – Эзотерические слои прозы Левона Хечояна	9
ГАБРИЕЛЯН Лусине – Образ персонифицированной природы в поэме «Ануш» Ованеса Туманяна	24
ЕРКАНЯН Анна – Средневековые писцы-миниатюристы в произведениях Г. Деврикяна	33
ХАЧАТРЯН Айарпи – Тема взаимодействия божественного и человеческого в произведениях Ованеса Туманяна и Ваана Текеяна	42
АЙТЯН Лусине – Драма личности в мемуарах Лилиан Хеллман «Пентименто» - «Книга портретов»	57
САРГСЯН Нинель – Поэтический мир Армена Мартиросяна	63
КОЧАРЯН Амалья – Ованес Туманян – детям (детские стихотворения)	69

ЯЗЫКОЗНАНИЕ

ГАЛСТЯН Ашот – Лингвистические и стилистические особенности автобиогра- фической повести «С отцом и без отца» Серо Ханзадяна	75
ТАДЕВОСЯН Сюзанна – Уровни проявления деонтической модальности в дискурсе прессы	84
АМБАРЦУМЯН Айк – Образообразующая функция лексического поля «при- рода» в «Освобожденном Прометее» П. Б. Шелли	93
АРУТЮНЯН Лусине – Широкозначные существительные как средство номи- нирования событий в медиадискурсе	102
КАЗАРЯН Донара, МЕЛКОНЯН Анна – Полифония в медиадискурсе	110
МЕЛКОНЯН Нарине – Выражение временных значений в армянском и ис- панском языках	121

ИСТОРИОГРАФИЯ

ЕСАЯН Вардан – Исаи Питоян - промышленник, банкир, меценат	129
КЕСОЯН Геворг – Органы способствующие деятельности народного комисса- риата государственно-партийного контроля в 1928-1934 гг.	139
МАЙТЕСЯН Гайк – Вопрос размежевания границ в контексте разработки конституции Закавказской Федеративной Демократической Республики ...	150

ПСИХОЛОГИЯ

ХАЧИБАБЯН Сосе – Проблема креативности личности в контексте гуманис- тической психологии	158
--	-----

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ	
МАЛХАСЯН Лиана – Основные концепции возникновения государства	167
ТЕР-БАЛЯН Арен – Особенности форм и видов глобализации права	175
ПОЛИТОЛОГИЯ	
РУХКЯН Левон – Роль нео-либерализма в системе ценностей трансформирующихся обществ	182
ИСКУССТВОВЗНАНИЕ И АРХИТЕКТУРА	
АРИАБОД Анна – История формирования и развитие градостроительства города Машхада	192
АРТЕМЯН Лилит – Сергей Смбалян: штрихи к портрету	198
ГРИГОРЯН Мери – Александр Сираносян и возрождение творческого наследия Стефана Элмаса	208
ХАЧМАНЯН Софи – Иконография образов католиков и их ритуальных облачений в армянской миниатюре XIII-XVI веков	213
АМБАРЦУМОВ Арсен – Фильм «Мимино» и некоторые черты национального характера	222
АЙРАПЕТАН Анна – Мемуары Артемия Айвазяна	228
АРУТЮНЯН Грета – Роль Татевик Сазандарян в истории армянского певческого искусства	235
АРУТЮНЯН Мартин, КИРАКОСЯН Мэри – Пастельные работы в творчестве Гамлета Асатряна	242
МАЛЕКИ Захра – Ганнибал Алхас. живописец, влюбленный в поэзию	248
НУРИДЖАНЯН Оля – Два методических подхода к курсу «История музыки» ..	254
ШАХДАРЯН Арис – Влияние восточного и европейского искусства на искусство фресок города Нор-дзуга (17-18-ого веков)	264
ПОГОСЯН Гаяне – Мотив охоты в изобразительном искусстве Ванского царства	269
СИМОНЯН Арпине – Епископ Товма Ванандеци и его издания	277
НАШИ ЮБИЛЯРЫ	
АСАТРЯН Анна, АРТЕМЯН Лилит – Жизненный путь полный творческими подвигами и блеском (к 90-летию Оганеса Чекиджяна).....	286